

Перші середньовічні держави

Утворення Візантійської імперії

**Голуб Катерина Олександрівна,
учитель історії Матусівського
навчально-виховного комплексу
“Дошкільний навчальний заклад –
загальноосвітня школа I-III ступенів
№2” Шполянської районної ради
Черкаської області**

План

1. Утворення Візантійської імперії.
2. Правління Юстиніана.
3. Протистояння ворогам.
4. Культура Візантії.

Легенда про заснування міста

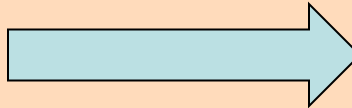
В безхмарному небі над берегами Босфору кружляв орел зі змією в кігтях. Змія, звиваючись, намагалася вжалити ворога, але орел каменем упав вниз і роздробив їй голову ударами сильного дзьоба. Перемогу царя птахів зустріли радісними окриками посланці римського імператора, які шукали місце для нової столиці величезної імперії. Битву орла зі змією вони розтлумачили як знак небес і на місці старої грецької колонії було засновано місто.

Пригадаймо:

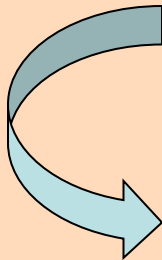
- 1 – Хто цей імператор, що шукав місце для нової столиці?
- 2 – На місці якої грецької колонії?
- 3 – Яку столицю?
- 4 – В якому році було засновано?

Поява Візантії

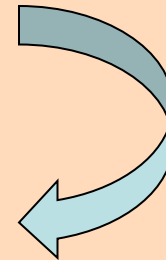
Римська
імперія

Східна
Римська імперія

Імператор
Костянтин

У 330 р. в грецькій колонії Візантії римський імператор
Костянтин заснував нову столицю - Константинополь

Візантія

Утворення Візантійської імперії

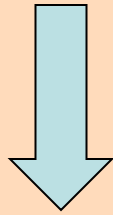
У 395 р. Римська імперія остаточно розкололася на Західну Римську імперію (зі столицею в Римі) та Східну Римську (зі столицею в Константинополі).

Східна Римська імперія стала називатися Візантійською.

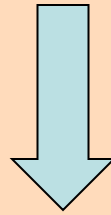
Самі візантійці називали свою державу Роменською (Римською) імперією, а себе – ромеями (римлянами).

До її складу ввійшла чимала територія – Балкани, Мала Азія, Сирія, Палестина, Єгипет, частина Месопотамії і Закавказзя, острови Крит і Кіпр.

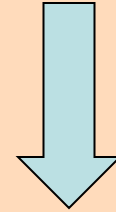
Особливості Візантії

Вистояла під натиском варварських племен. Проіснувала як єдина держава близько 1000 років.

“Країна міст” (за часів розквіту мала у своєму складі понад тисячу міст). Високий рівень розвитку агрокультури та ремесела.

Влада базувалася на двох “стовпах”: світській владі імператора та церковній владі патріарха, які підтримували і звеличували одна одну.

Влада імператора

Візантія – абсолютна монархія: сильна влада імператора (**василевса**) поширювалася на всі сфери суспільного життя за допомогою централізованого апарату управління; проте священною вважалася не особа, а посада імператора, який проголошувався військом, сенатом і народом.

Візантійська імперія на 554 р.

Імператор Юстиніан

Походив Юстиніан із сім'ї іллірійських (сьогодні — Хорватія) селян. По крові був слов'янином, хоча його рідною мовою була латина. Освіту здобув у Константинополі й досконало володів грецькою; зійшовши на трон, він зробив саме грецьку мовою Східної Римської імперії, тобто Візантії. Статус Юстиніана незабаром підвищився у зв'язку з тим, що його дядько Юстин став імператором. З роками Юстин став втрачати глузд й управління імперією перейшло до Юстиніана — здібного, догідливого, освіченого. 527 р., після смерті Юстина, 45-річний Юстиніан почав своє довге 38-річне царювання.

Правління Юстиніана (527-565)

Добу Юстиніана називають
“золотим віком” Візантії.

Його основне правило:
“Єдина держава, єдиний
закон, єдина релігія”.

Оцінюємо діяльність Юстиніана

Внутрішня політика:

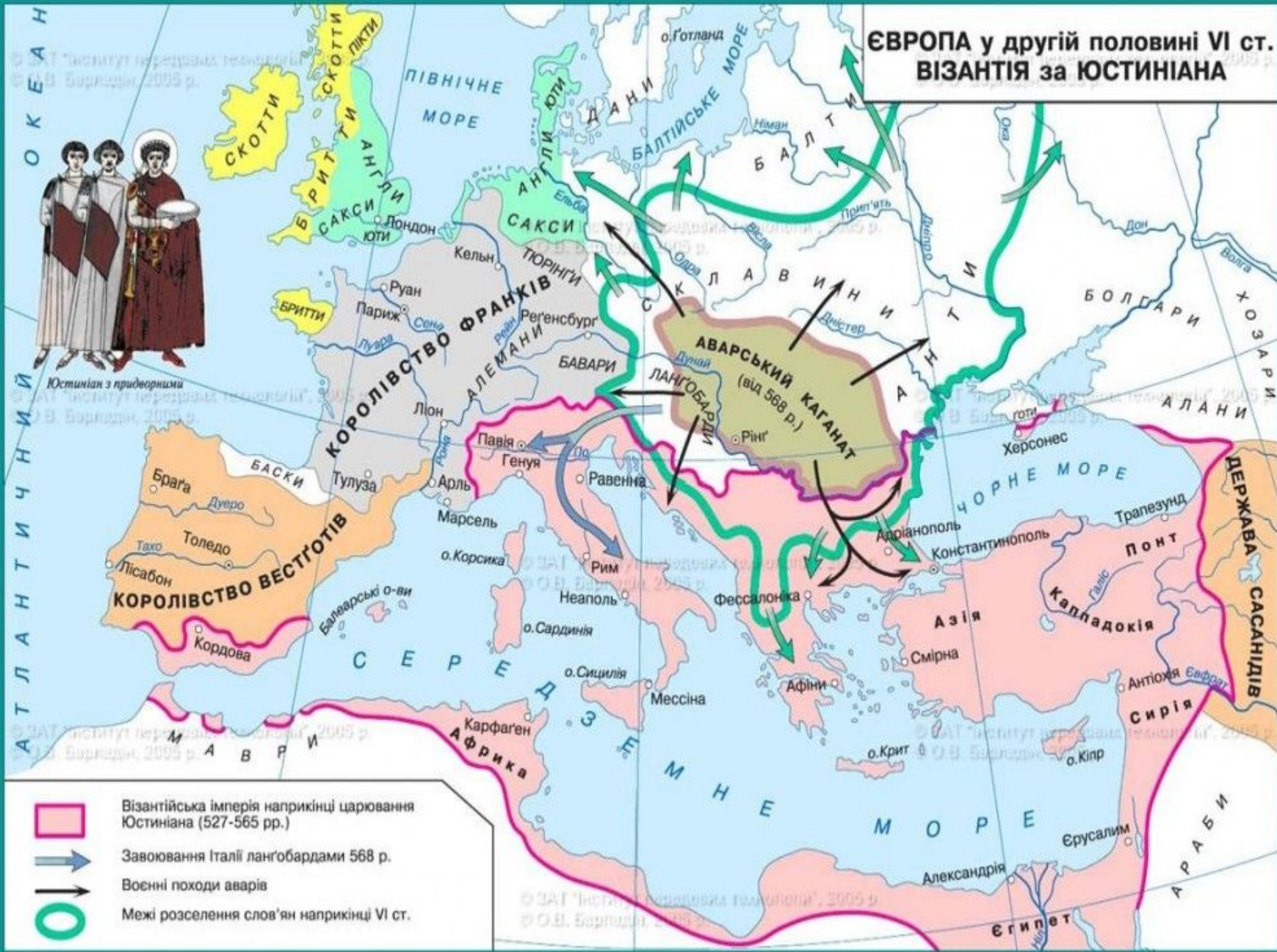
1. Сприяв укріпленню позицій християнської церкви.
2. Систематизував закони римських імператорів II-IV ст. і створив “Кодекс Юстиніана”.
3. Підтримував розвиток ремесла і торгівлі.
4. Знизив податки, практикував роздачу грошей бідноті.
5. Побудував храм Святої Софії у Константинополі, на кордонах імперії зведено оборонний вал.
6. Придушив повстання “Ніка” (532 р.), учасники якого вимагали зміни уряду; під час повстання було зруйновано столицю.

Оцінюємо діяльність Юстиніана

Зовнішня політика:

1. Вів боротьба зі слов'янськими, болгарськими та аварськими племенами, що здійснювали напади на Візантію.
2. Збільшив візантійські володіння в Криму.
3. Протистояв намірам Персії захопити Закавказзя й Сирію.
4. Війна проти Остготського королівства (536-555 рр.) завершилася приєднанням Італії.
5. Відвоював Південно-Східну Іспанію у Вестготського королівства (554 р.).
6. Підкорив Північну Африку, відвоювавши її у вандалів (533-534, 548 рр.).

ЄВРОПА у другій половині VI ст. ВІЗАНТІЯ за ЮСТИНІАНА

- Візантійська імперія наприкінці царювання Юстиніана (527-565 рр.)
- Завоювання Італії лангобардами 568 р.
- Воєнні походи аварів
- Межі розселення слов'ян наприкінці VI ст.

© ЗАТ "Інститут історичних досліджень", 2005 р.
© О.В. Барладян, 2005 р.

Значення правління Юстиніана

- Посилилися позиції церкви.
- “Кодекс Юстиніана” став основою середньовічного європейського права.
- На деякий час об'єднав під своєю владою майже всі території колишньої Римської імперії.

Як ви гадаєте, з чим пов'язана така зміна території Візантійської імперії?

Протистояння ворогам

У VII ст. територія Візантії скоротилася майже вдвічі. Держава стала переважно греко-слов'янською. Тривала боротьба зі слов'янами й арабами.

У IX-XI ст. за правління Македонської династії відроджується могутність імперії. Завдяки зусиллям імператора Василя II Болгаробійця (976-1025) під владу Візантії повернувся Балканський півострів, частина Сирії, Месопотамії, Малої Азії та Закавказзя. Візантія знову стає наймогутнішою державою Європи.

Протистояння ворогам

- У другій половині XI ст. Візантія змушена була перейти до оборони кордонів від турків-сельджуків, які оволоділи Малою Азією.**
- За правління династії Комнінів (1081-1185) у турків було відвойовано Малоазійське узбережжя, узято під контроль придунайські князівства, Сербію, Угорщину.**
- У 1204 р. Константинополь було взято хрестоносцями. Візантія тимчасово припинила своє існування, а на її руїнах виникла Латинська імперія хрестоносців.**

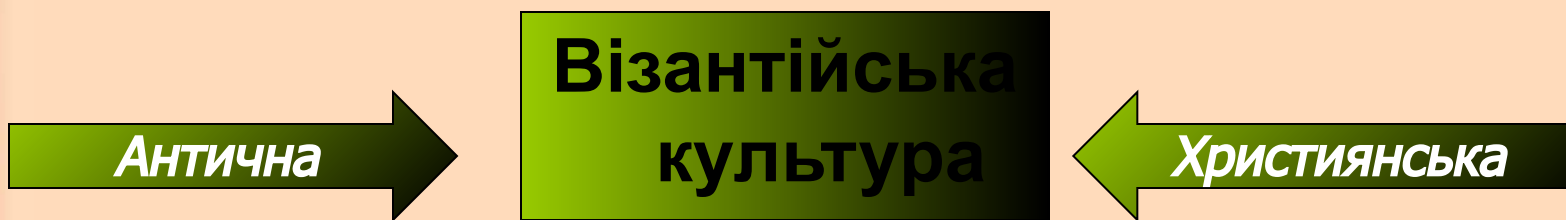
Протистояння ворогам

У 1261 р. Візантія відновлюється династією Палеологів. Веде безуспішні війни з турками, із Сербією, Болгарією, Генуєю.

У 1453 р. турецький султан Мехмед II Завойовник після тривалої облоги взяв Константинополь і проголосив його столицею Османської імперії.

Дві тенденції в розвитку Візантійської культури

У Візантійській імперії, внаслідок злиття цих двох тенденцій, розвинулася особлива культура, яку науковці назвали візантизмом.

У той час, коли Західна Європа поринула у “темні віки”, саме Візантія зберегла для нащадків античний спадок і християнську культуру.

Культура Візантії

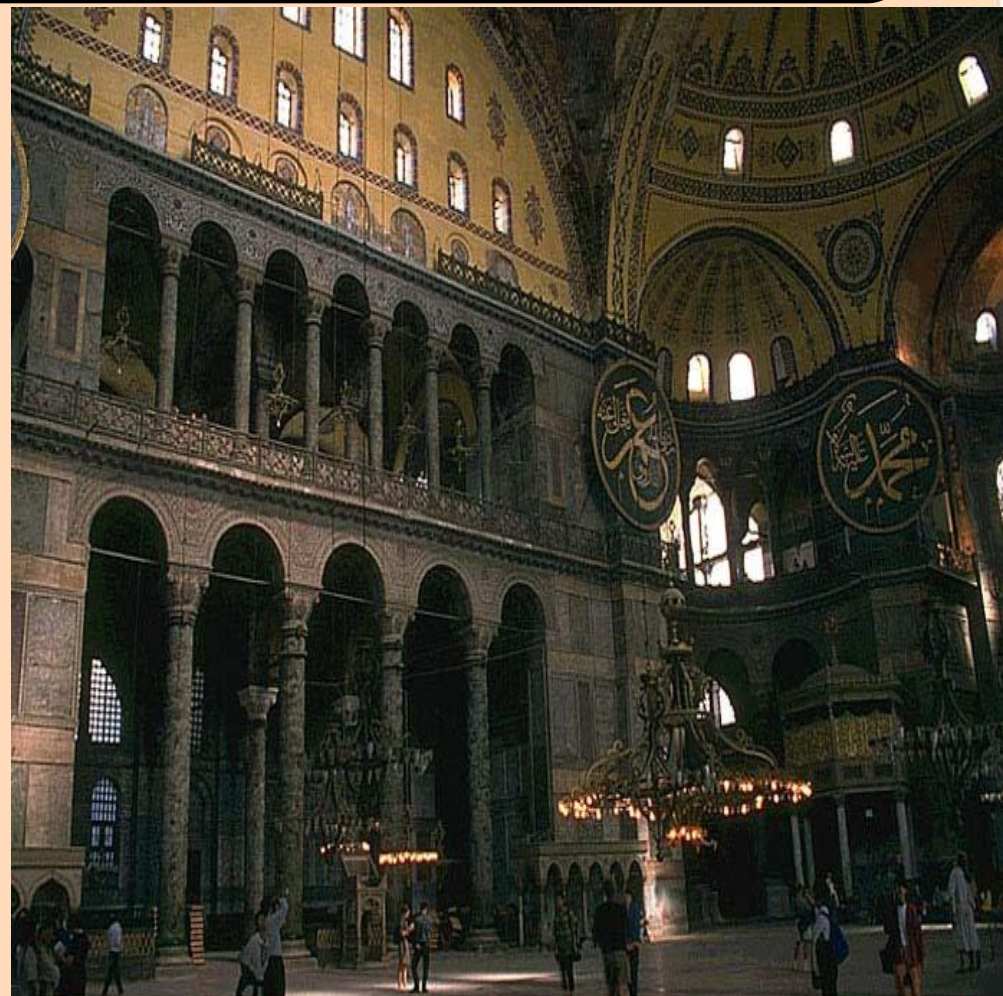

Візантія стала також головною хранителькою культурних досягнень сусідніх країн Сходу. Землі імперії населяли різні народи, і всі вони вплинули на розвиток візантійської культури.

У Візантії розвивалися освіта і наука, література та мистецтво.

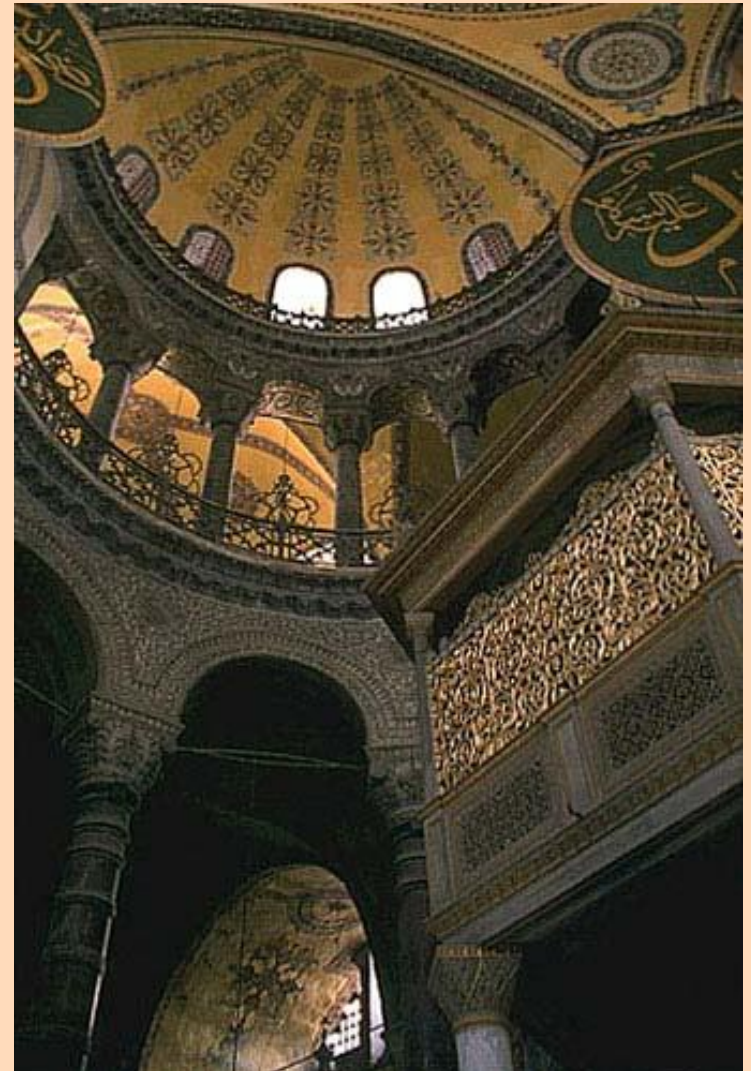
Архітектура

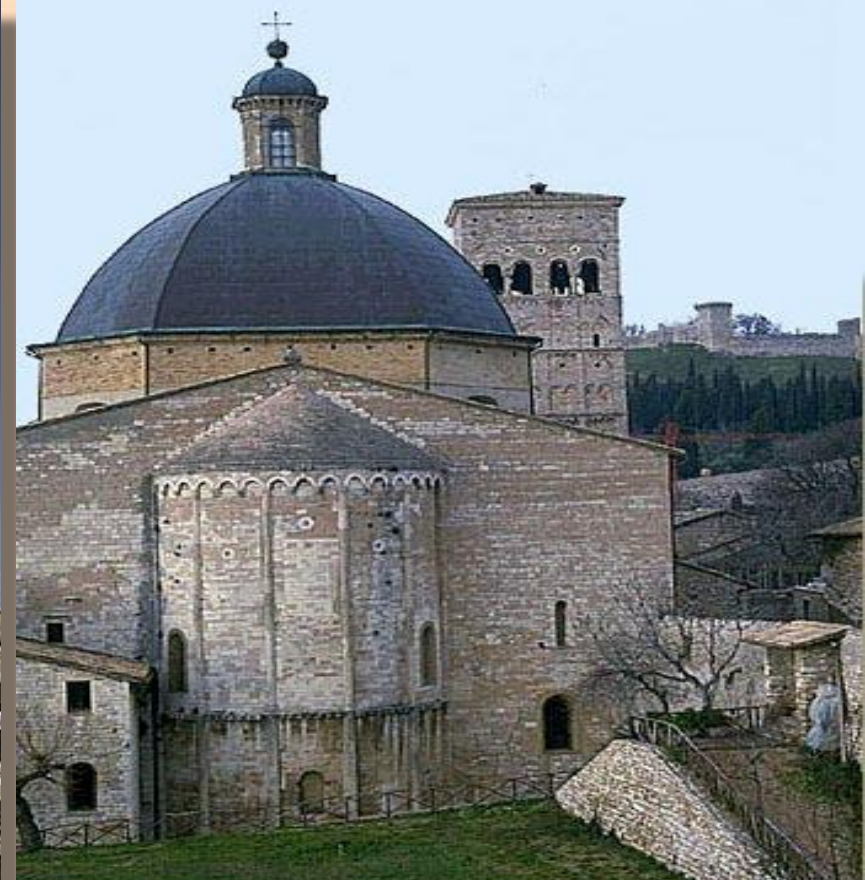

Храм Святої Софії у Константинополі

Храм Святої Софії

Храм був гордістю Юстиніана. У день освячення храму, 27 грудня 537 року, імператор під'їхав до нього четвіркою коней. Він швидко пройшов до середини собору і, піднявши до неба руки, закричав: «Слава Богу, який дав мені можливість завершити будівництво. О, Соломоне, я перевершив тебе!». Святкування з приводу освячення храму тривали 15 днів.

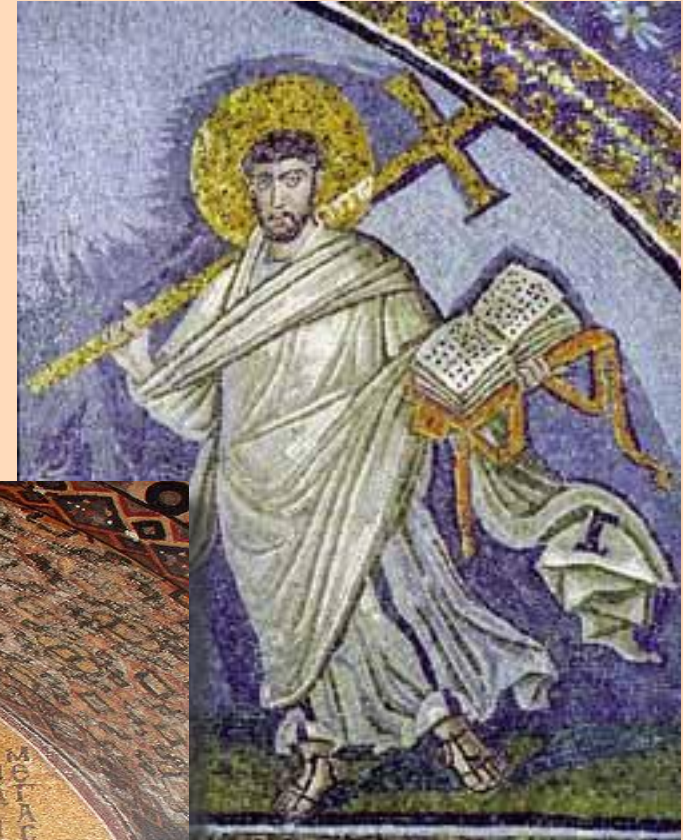
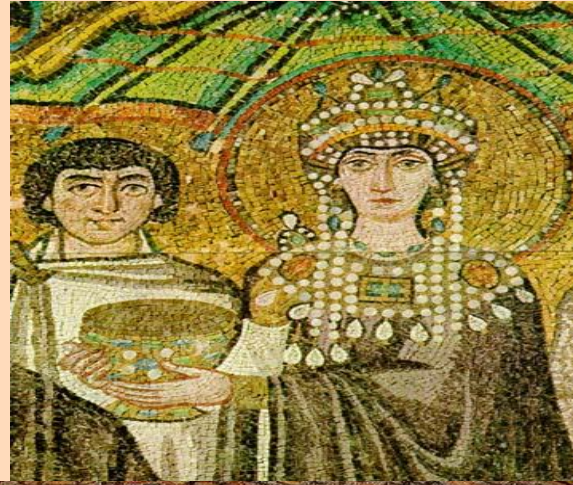
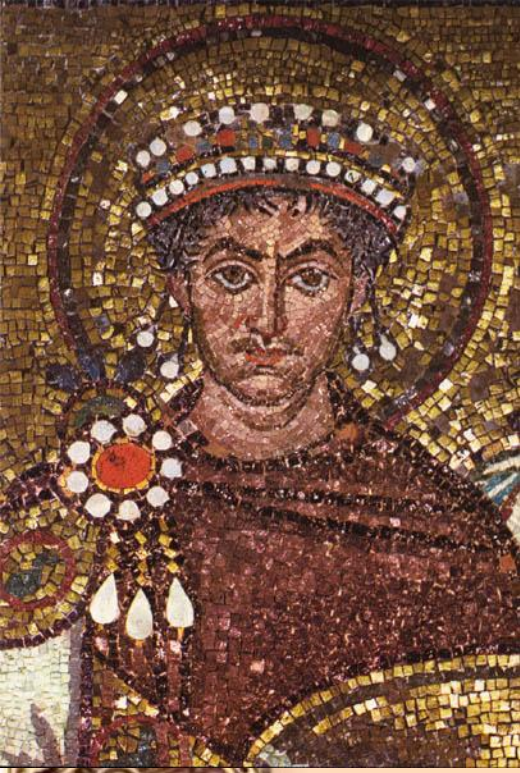

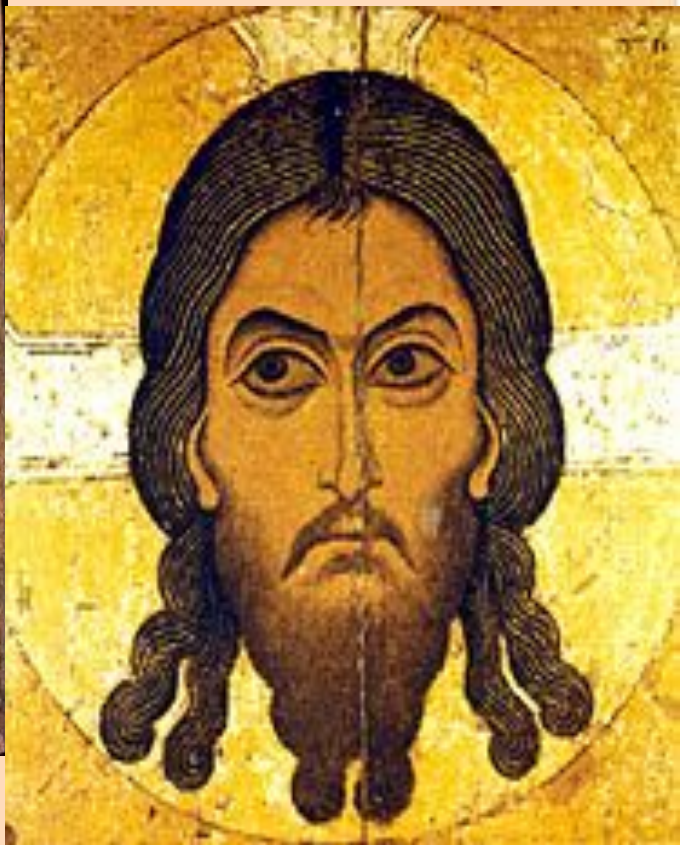
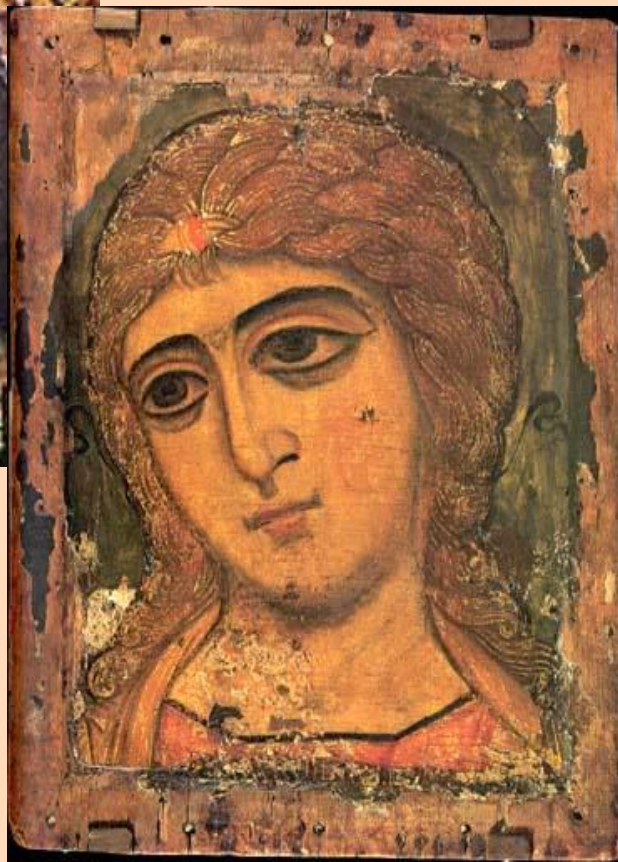
Мозаїка

Мозаїка

Іконопис

Перевіряємо знання

Розв'яжіть пізнавальні задачі:

1. Чи могли жителі Візантії сказати про себе: “Я живу у Візантії”?
2. На урочистостях з тронем василевса стояв ще один трон, на якому ніхто не сидів. Для чого чи для кого він був призначений?
3. Чому війська Юстиніана здобули досить легкі перемоги у Північній Африці та Італії, проте не змогли втримати ці території під своєю владою?
4. Про яку архітектурну споруду у Візантії говорили, що цей “дивний витвір... збудований не на камінні, а спущений на золотому ланцюгові з висоти небес”?
5. У чому полягала своєрідність візантійських храмів?

Перевіряємо знання

1. Ні. Візантіяці називали себе римлянами, по-грецьки – ромеями, а свою імперію – Ромейською.
2. Василевси прагнули показати, що вони правлять від імені Бога і цей трон був приготовлений для Істинного Царя. На ньому інколи лежало Євангеліє або стояла ікона.
3. Війська Юстиніана дуже легко перемагали варварів, поки тих не підтримували місцеві жителі. Але як на підкореній території з'явилися чиновники Юстиніана, що розпочали збирати податки, симпатії місцевих жителів знову змінилися на користь варварів.
4. Про храм Святої Софії у Константинополі.
5. Своєрідність візантійських храмів полягала в контрасті між їхнім зовнішнім виглядом і внутрішнім оздобленням. Зовнішні стіни церкви не мали жодних прикрас, були доволі простими на вигляд. Проте всередині візантійські храми вражали багатством оздоблення.

Домашнє завдання

- Опрацювати відповідний матеріал підручника.
- Виконати завдання на контурній карті.
- *Творче завдання:* скласти ребус чи кросворд до теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Література:

Губарев В.К. Довідник школяра і студента. Всесвітня історія. – Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 207. – 496 с.

Земерова Т.Ю. Всесвітня історія. – Х.: ФОП Співак Т. К., 2013. – 832 с. *(книга одного автора)*.

История Византии: В трех томах. – М.: Наука, 1967. -
Т.1. – 524 с.*(академічне видання)*.
- Т.2. – 472 с.*(академічне видання)*
Т.3. – 508 с. *(академічне видання)*

Інтернет-ресурси:

<http://900igr.net>

<http://aida.ucoz.ru>

<http://commons.wikimedia.org/wiki>

<http://i100rik.com.ua>

<http://myshared.ru>

<http://ppsite.info>

<http://uk.wikipedia.org/wiki> *(посилання на сайти, портали, Інтернет-ресурси)*